

پیش‌نویس دستورالعمل مدیریت تعارض منافع در فرایندهای واگذاری و اجرای

طرح‌ها و پروژه‌های صنعت نفت

به استناد جزء «۶» بند «ب» ماده (۳) قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت مبنی بر اعمال نظارت و کنترل عملکرد شرکت‌های تابعه در زمینه‌های مالی، فنی، اداری، حقوقی، بازرگانی، پژوهشی و قراردادهای و بند دوم اصول حاکم بر نقشه ملی پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی ابلاغ‌شده از سوی رئیس‌جمهور محترم در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۴ و به منظور ارتقای شفافیت و حذف زمینه‌های بروز فساد و با هدف استفاده بهینه از ظرفیت‌های پیمانکاران، مشاوران و تأمین‌کنندگان کالا و تجهیزات در طرح‌ها و پروژه‌های صنعت نفت و در راستای اجرای دقیق‌تر و مؤثرتر ضوابط مرتبط با نظام فنی و اجرایی، دستورالعمل مدیریت تعارض منافع با محوریت شفاف‌سازی و یکپارچه‌سازی اهم مصادیق بروز تعارض منافع مندرج در قوانین و مقررات جاری و با هدف پیشگیری از بروز آن‌ها در فرایندهای واگذاری و اجرای طرح‌ها و پروژه‌های صنعت نفت، برای اجرا ابلاغ می‌شود. لازم به ذکر است علاوه بر موارد مصرح در دستورالعمل، رعایت کلیه قوانین، مقررات و ضوابط مرتبط با این حوزه، از سوی شرکت‌های تابعه و سایر ذی‌نفعان، الزامی است.

ماده ۱- تعاریف

۱-۱ تعارض منافع: موقعیت یا شرایطی است که در آن، فرد یا سازمانی تحت تأثیر منفعت‌هایی قرار می‌گیرد که می‌تواند بر تصمیم، مسئولیت یا رفتار حرفه‌ای وی تأثیر گذارد و با ترجیح منافع شخصی یا گروهی به منافع عمومی، منجر به عدم اعمال صحیح، بی‌طرفانه و بدون تبعیض وظایف و اختیارات شود.

۱-۲ کارکنان (شاغلان) صنعت نفت: کلیه مقامات، مسئولان، مدیران، کارشناسان و شاغلیانی که با هر نوع قرارداد استخدامی (اعم از رسمی، پیمانی، قراردادی مدت‌معین/مدت‌موقت، نیروهای پیمانکاری، مأمور یا مشاوران حقیقی)، در وزارت نفت و سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه آن فعالیت می‌نمایند.

۱-۳ بستگان: شامل پدر، مادر، همسر، خواهر، برادر، فرزند بلافصل، داماد و عروس فرد می‌شود.

۱-۴ منافع: هرگونه حق یا امتیاز مالی/غیرمالی است که تماماً یا جزئاً و به طور مستقیم یا غیرمستقیم عاید فرد یا بستگان وی می‌شود.

۱-۵ معاملات: هرگونه معامله اعم از خرید و فروش، اجاره، پیمانکاری، مطالعات و مشاوره فنی و مالی و حقوقی که توسط وزارت نفت و شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه آن در حدود اختیارات محوله با رعایت ضوابط قانونی و در قالب مناقصه، مزایده و یا سایر روش‌های واگذاری از جمله عدم الزام و ترک تشریفات مناقصه، انجام می‌شود.

۱-۶ طرح: مجموعه‌ای از پروژه‌های صنعتی/ساختمانی مرتبط با یکدیگر در حوزه نفت، گاز، پتروشیمی و پالایش و پخش جهت نیل به هدف مشخص که با اتمام و بهره‌برداری از آن، هدف موردانتظار از سرمایه‌گذاری تأمین و بخشی از عملیات نفتی مندرج در قانون نفت، محقق می‌گردد.

۱-۷ پروژه: مجموعه فعالیت‌های موقتی با منابع معین برای دستیابی به نتایج منحصر به فرد و پایدار (محصول یا خدمات) که می‌تواند بخشی از عملیات یک طرح در حوزه نفت، گاز، پتروشیمی و پالایش و پخش باشد.

۱-۸ دستگاه مرکزی: واحد مرکزی دستگاه‌های موضوع بند «ب» ماده ۱ قانون برگزاری مناقصات که طبق مقررات وظیفه راهبری واحدهای تابع را بر عهده دارند. شناسایی واحدهای مرکزی بر عهده دستگاه‌های موضوع بند «ب» ماده ۱ قانون برگزاری مناقصات و با تایید سازمان برنامه و بودجه کشور می‌باشد.

۱-۹ هدیه: دریافت هرگونه کالا یا خدمات دارای ارزش مالی یا غیر مالی نظیر پول یا کارت هدیه، اشیاء، تسهیلات، انواع امتیازات و مجوزها، معافیت‌ها، ابراء و تخفیف یا تقسیط بدهی تحت هر عنوان، هدیه تلقی می‌شود.

۱-۱۰ مدیریت تعارض منافع: کلیه تصمیمات، تدابیر و اقدامات لازم اعم از اداری، اجرایی یا نظارتی که به موجب قوانین و مقررات برای پیشگیری یا رفع یا کاهش تاثیرات سوء موقعیت‌های تعارض منافع اتخاذ می‌شود.

ماده ۲- دامنه شمول

کلیه کارکنان صنعت نفت، شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه وزارت نفت و شرکت‌های طرف قرارداد و متقاضی همکاری در طرح‌ها و پروژه‌ها، در فرایندهای واگذاری و اجرای طرح‌ها و پروژه‌های صنعت نفت، مشمول مفاد این دستورالعمل هستند.

ماده ۳- موارد الزامی برای پیشگیری از بروز موقعیت‌های تعارض منافع در واگذاری/اجرای طرح‌ها و پروژه‌های صنعت نفت

۳-۱ کارکنان صنعت نفت و همچنین شرکت‌ها و موسساتی که پنج درصد یا بیش‌تر سهام یا سرمایه یا منافع آن متعلق به یک نفر از ایشان و یا بیست درصد یا بیش‌تر سهام یا سرمایه یا منافع آن متعلق به چند نفر از آنان باشد و یا این که نظارت یا مدیریت و یا اداره و یا بازرسی مؤسسات مذکور با آن‌ها باشد (به استثناء شرکت‌ها و مؤسساتی که تعداد صاحبان سهام آن یکصد و پنجاه نفر و یا بیش‌تر باشد، مشروط بر این که هیچ یک از اشخاص مذکور در فوق بیش از پنج درصد از کل سهام آن را نداشته و نظارت یا مدیریت یا اداره و یا بازرسی آن با اشخاص مذکور در فوق نباشد) و شرکت‌هایی که اکثریت سهام یا سرمایه یا منافع آن‌ها متعلق به شرکت‌های مذکور باشد، نمی‌توانند (اعم از این که در مقابل خدمتی که انجام می‌دهند حقوق یا مالی دریافت دارند یا آن که خدمت را به طور افتخاری و رایگان انجام دهند)، در معاملات با وزارت نفت و شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه، آن شرکت نمایند.

تبصره ۱: شرکت‌های تعاونی کارمندان در امور مربوط به تعاون، از موارد مندرج در این بند مستثنی خواهند بود.

تبصره ۲: بستگان کارکنان صنعت نفت و همچنین شرکت‌ها و مؤسساتی که بستگان آنان به نحو ذکر شده در این بند در آن سهمیه بوده یا دارای سمت باشند، نمی‌توانند با وزارت نفت و شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه آن که این اشخاص در آن سمت وزارت یا معاونت یا مدیریت دارند، وارد معامله شوند.

۳-۲ هر شرکت به عنوان مناقصه‌گر در یک مناقصه، می‌تواند فقط عضو یک مشارکت باشد اما می‌تواند به عنوان پیمانکار دست دوم، در بیش از یک پیشنهاد معرفی شود.

۳-۳ همه مناقصه‌گران در حوزه‌های پیمانکاری و تأمین کالا و تجهیزات، باید دارای شخصیت حقوقی مستقل نسبت به دستگاه مرکزی باشند.

۳-۴ تمامی شرکت‌کنندگان در فرایندهای حوزه خرید خدمات مشاوره، باید دارای شخصیت حقوقی مستقل نسبت به کارفرما باشند.

۳-۵ حضور همزمان پیمانکاران، واحدهای خدمات مدیریت طرح، مشاوران که دارای اشتراک مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره اعم از حقیقی و حقوقی و یا سهامدار مشترک (به میزان بیست درصد و بیشتر) باشند، در تمامی فرآیندهای ارجاع کار، ارزیابی کیفی، مناقصه و معاملات مربوط به پروژه‌ها (اعم از مناقصه، ترک تشریفات یا عدم الزام به برگزاری مناقصه)، به شرح زیر ممنوع است:

الف) پیمانکاران یک پروژه

ب) پیمانکار با مهندس مشاور نظارت یا تهیه‌کننده اسناد مناقصه در یک پروژه به صورت همزمان و یا ضربداری در پروژه دیگر

ج) واحد تهیه‌کننده اسناد مناقصه و یا اسناد درخواست پیشنهاد به ترتیب با پیمانکاران یا مشاوران متقاضی انجام همان پروژه

د) واحد خدمات مدیریت طرح با مهندس مشاور یا پیمانکار در یک پروژه به صورت همزمان و یا ضربداری در پروژه دیگر

ه) مهندس مشاور طراحی یا نظارت با پیمانکار همان پروژه

و) مهندس مشاور کارفرما در روش طرح و ساخت با پیمانکار طرح و ساخت و یا اعضای مشارکت طرح و ساخت همان پروژه

ز) پیمانکار طرح و ساخت با واحد تهیه‌کننده اسناد مناقصه همان پروژه

۳-۶ شرکت‌های وابسته به وزارت نفت، نهادهای نظامی و انتظامی، تعاونی‌های کارکنان یا صندوق‌های بازنشستگی و شرکت‌های زیرمجموعه آنها به عنوان پیمانکار، تأمین‌کننده یا مشاور، مجاز به شرکت در مناقصه‌های محدود نیستند. منظور از شرکت‌های وابسته، شرکت‌هایی است که بیش از ۵۰٪ سهام آنها متعلق به دستگاه مناقصه‌گزار مربوطه، باشد.

تبصره ۱: تعاونی‌های کارکنان و صندوق‌های بازنشستگی نفت در حوزه‌های پیمانکاری و تأمین کالا و تجهیزات، نمی‌توانند با دستگاه‌های زیرمجموعه صنعت نفت، قرارداد منعقد نمایند.

تبصره ۲: در حوزه خرید خدمات مشاوره، تعاونی‌های کارکنان و صندوق‌های بازنشستگی نفت که اعضای آنها عهده‌دار مسئولیت تصمیم‌گیری در فرآیند خرید خدمات مشاوره باشند، نمی‌توانند با دستگاه‌های زیرمجموعه صنعت نفت، قرارداد منعقد نمایند.

۳-۷ آن دسته از اشخاص حقوقی که دولت و دستگاه‌های اجرایی مستقیم و یا غیرمستقیم در آن‌ها سهام مدیریتی اعم از سهم‌الشرکه دارایی و یا سهام دارند، نمی‌توانند از امتیازات و منافع تخصیص‌یافته به بخش‌های تعاونی و خصوصی استفاده کنند.

تبصره: شرکتهای گروه‌های «۱» و «۲» ماده «۲» قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ که به استناد قانون، دولت در آنها سهام داشته و یا در آینده سهام‌دار شود، از حکم فوق مستثنی هستند.

۳-۸ در قراردادهای خرید خدمات مشاوره‌ای، واگذاری خدمات زیر در یک طرح/ پروژه، به یک مشاور، مجاز نمی‌باشد:
الف) مدیریت طرح با هر یک از خدمات مطالعات پیدایش، مطالعات توجیهی، طراحی پایه، طراحی تفصیلی، نظارت عالی و نظارت کارگاهی

ب) مطالعات پیدایش یا مطالعات توجیهی با هر یک از خدمات طراحی تفصیلی، نظارت عالی و نظارت کارگاهی
ج) قرارداد مستقل خدمات مهندسی ارزش با هر یک از خدمات طراحی پایه، طراحی تفصیلی، نظارت عالی و نظارت کارگاهی و خدمات پیمانکاری و تأمین کالا

تبصره- خدمات مهندسی ارزش می‌تواند جزئی از شرح خدمات در هر گونه قرارداد خدمات مشاوره و پیمانکاری باشد.
۳-۹ هرگونه مشارکت مالی، قراردادی و تدارکاتی طرح یا پروژه برای تهیه کننده اسناد مناقصه یا مشاوره که خدمات مدیریت طرح، مطالعات پیدایش، مطالعات توجیهی، بازرسی، طراحی پایه/تفصیلی یا نظارت عالی یا کارگاهی را در همان طرح یا پروژه به عهده گرفته است، در قراردادهای تأمین کالا و پیمانکاری، ممنوع است.
۳-۱۰ استفاده از هرگونه امتیاز، تسهیلات، حق مشاوره، هدیه و موارد مشابه در مقابل انجام وظایف اداری و وظایف مرتبط با شغل، توسط کارکنان صنعت نفت از افراد حقیقی و حقوقی به جز دستگاه ذیربط خود، ممنوع است.

ماده ۴- قوانین، مقررات و آیین‌نامه‌های بالادستی ناظر بر دستورالعمل

علاوه بر موارد مندرج در ماده ۳، کلیه موضوعات مرتبط با تعارض منافع در مقررات و ضوابط جاری، از جمله موارد ذیل، باید در فرایندهای واگذاری و اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها، مورد توجه قرار گیرد:

۴-۱ قانون راجع به منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲

۴-۲ بخشنامه راهنمای مناقصه به شماره ۱۰/۱/۹۵۵۷۹ مورخ ۱۳۸۴/۵/۲۶

۴-۳ قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۰۳

۴-۴ بخشنامه مدیریت تعارض منافع و جلوگیری از تبانی در ارجاع کار به شماره ۱۴۰۱/۷۳۰۳۹ مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۲۱

۴-۵ آیین‌نامه مناقصات محدود شماره ۸۴۲۱۷/ت/۳۳۷۷۲ مورخ ۱۳۸۵/۷/۱۶ و اصلاحات پس از آن به شماره‌های

۳۱۹۳۵/ت/۵۵۵۸۷۳ مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۳۱ و ۶۳۲۸/ت/۵۷۹۶۲ مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۲۴

۴-۶ آیین نامه خرید خدمات مشاوره به شماره ۱۹۳۵۴۲/ت/۴۲۹۸۶ ک مورخ ۱۳۸۸/۱۰/۱ و اصلاحات بعدی آن

۴-۷ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶

۴-۸ قانون تجارت و دو اصل اساسی منع انتفاع و منع تعارض بر مسئولیت مدنی اعضای هیأت مدیره شرکت مصوب
۱۳۱۱/۰۲/۱۳

۴-۹ قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد مصوب ۱۳۹۰/۱۰/۰۳

۴-۱۰ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۰۷/۰۸

۴-۱۱ اصول ۱۴۱ و ۴۴ قانون اساسی کشور

۴-۱۲ قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۱

۴-۱۳ قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷

۴-۱۴ قانون مجازات تبانی در معاملات دولتی مصوب ۱۳۴۸/۳/۱۹

۴-۱۵ آیین نامه پیشگیری و مبارزه با رشوه در دستگاه های اجرایی و اصلاحات به شماره ت ۷۳۳۷۷/ت/۳۰۳۷۴ مورخ
۱۳۸۳/۱۲/۲۲

ماده ۵- اطلاع رسانی دستورالعمل و نظارت بر اجرای آن

۵-۱ معاونت مهندسی، پژوهش و فناوری و اداره کل روابط عمومی وزارتخانه، ضمن هماهنگی با معاونت امور حقوقی و مجلس، باید به طریق مناسب مفاد دستورالعمل را به اطلاع عموم ذینفعان برسانند.

۵-۲ معاونان وزیر و مدیران عامل شرکت های اصلی و فرعی، مسئولیت کامل نظارت بر رعایت و اجرای دستورالعمل در حوزه شرکت ها و مدیریت های متبوع را بر عهده دارند. این وظیفه در خصوص معاونت ها و واحدهای ستادی مستقل در وزارت نفت، بر عهده بالاترین مقام واحدهای یاد شده است.

۵-۳ در واگذاری کلیه طرح ها و پروژه ها توسط شرکت های تابعه وزارت نفت، دستورالعمل حاضر باید منضم به اسناد ارجاع کار و قرارداد گردیده و به اطلاع کلیه شرکت کنندگان و طرف قرارداد، برسد.

۵-۴ کلیه کارکنان وزارت نفت به تناسب مسئولیت خود موظف به اجرای دستورالعمل و حسب مورد اعلام مراتب شمول مصادیق ذکر شده به صورت مکتوب به مراجع ذیصلاح (مسئول بالاتر خود و یا واحد نظارتی) می باشند. در صورت احراز نقض دستورالعمل، افراد متخلف به تناسب مسئولیت و اطلاع و حسب مورد، به مراجع رسیدگی به تخلفات اداری و یا مراجع قضایی ذیربط معرفی خواهند شد.